

**Справа «I Avgi видавничо-інформаційне агентство S.A.
та Каріс проти Греції»
("I Avgi Publishing and Press Agency S.A. & Karis v. Greece")**

У рішенні, ухваленому 5 червня 2008 року у справі «*I Avgi видавничо-інформаційне агентство S.A. та Каріс проти Греції*» Суд постановив, що

- було порушено ст. 10 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявникам 60 000 євро на відшкодування матеріальної шкоди.

Обставини справи

Перший заявник «I Avgi видавничо-інформаційне агентство S.A.» є компанією з обмеженою відповідальністю, яка є засновником та видавцем газети "I Avgi". Компанія зареєстрована в м. Афіни. Другий заявник Константінос Каріс є – головним редактором газети. Він є громадянином Греції, народився 1954 р., мешкає в Афінах.

У газеті було опубліковано статтю, яка стосувалася проведення крайніми правими об'єднаннями у м. Салоніки мітингів на знак протесту проти рішення Управління із захисту інформації. У цьому рішенні містився, висновок, зокрема, про те, що помітка про релігійну належність особи у її ідентифікаційній картці суперечить законодавству про захист особи у сфері використання особистих даних про неї. На той час Православна церква Греції стала на позицію серйозного протистояння згаданому рішенню. Така ситуація викликала численні дебати та коментарі у пресі.

У статті йшлося про одного з організаторів мітингів – К.В., який описувався як «горезвісний шалений націоналіст». К.В. був журналістом та автором кількох книг на політичні теми. Він також був ведучим політичної програми на місцевому телебаченні. Крім цього, К.В. активно

займався політикою та був обраний до парламенту на виборах 2007 року від Православної народної партії пробудження (Orthodox Popular Alert Party). Партія ставила за мету захист та впровадження «грецько-християнських ідеалів».

У липні 2000 року К.В. звернувся з позовом про наклеп проти заявників. У жовтні 2001 року суд відмовив у задоволенні позову на тій підставі, що відповідна стаття у газеті не містила наклепницьких висловлювань.

У травні 2003 року апеляційний суд скасував згадане рішення, відзначивши, що висловлювання «горезвісний шалений націоналіст» можна вважати наклепницьким. Суд вказав, що автор статті,, використовуючи таке формулювання, вочевидь, ставив за мету представити К.В. як розумово та психічно нерозважливу людину, а отже, як таку, що не відповідає своєму посадовому становищу. У жовтні 2005 року згадане судове рішення було підтримане касаційним судом.

Відтак заявники були зобов'язані сплатити К.В. 58 000 євро як компенсацію шкоди та 4 650 євро на відшкодування судових витрат.

Зміст рішення Суду

Спираючись на ст. 10 Конвенції, заявники стверджували, що визнання їх винними у наклепі було порушенням їхнього права на свободу вираження поглядів.

Суд вкотре акцентував на тому, що преса відіграє роль «вартового пса» у демократичному суспільстві, і наголосив, що журналістська свобода передбачає також можливість вдаватися до перебільшення та провокації.

Суд встановив, що судове рішення щодо заявників було втручанням у їх свободу вираження поглядів. Це втручання було передбачено національним законом та відповідало законній цілі, а саме захисту репутації К.В. Отож, Суду залишалось вирішити, чи втручання було «необхідним у демократичному суспільстві».

Суд дійшов висновку про те, що висловлювання «горезвісний шалений націоналіст» було оціночним судженням, яке не підлягало доказуванню. Втім це образливе висловлювання не було позбавлено фактичного підґрунтя. Адже К.В. і на телебаченні, й у своїх книжках відстоював консервативну політичну філософію та виражав націоналістичні ідеї, прославляючи історію своєї нації та пристрасно захищаючи її ідеали. До того ж, у періодичних виданнях журналу, в якому він був головним редактором, К.В. сам називав себе націоналістом.

Суд не переконали підстави рішення ані апеляційного суду, ані касаційного. На думку Суду, згадане висловлювання було, за своєю суттю, гострою критикою, спрямованою проти одного з організаторів мітингів, які газета-заявник не підтримувала. Суд вважав, що, незважаючи на жорсткість, використані журналістом епітети не відображали намір образити чи безпідставно знеславити К.В. Втім національні суди не спромоглися провести розмежування між «фактами» та «оціночними судженнями» і зосередилися тільки на з'ясуванні того, чи згадане висловлювання зачіпало честь та репутацію позивача.

Крім цього, Суд зауважив, що К.В. не можна вважати «звичайною приватною особою», а радше вартою уваги публічною фігурою, зважаючи на те, що він був добре відомою постаттю у Салоніках та у той час активно займався політикою. Таким чином, образливі зауваження були вчинені у контексті дебатів, що були предметом особливого зацікавлення з боку громадськості.

Далі Суд відзначив, що завдання національних судів у провадженні про наклеп полягає не в тому, аби визначати для журналіста поняття та характеристики, які він не має права використовувати, реалізуючи у своїй професійній діяльності право на критичні висловлювання. Суди покликані досліджувати, чи контекст ситуації, інтереси громадськості та наміри

журналіста можуть виправдати його звернення до провокації та перебільшення.

Нарешті Суд зауважив, що національні суди зобов'язали заявників виплатити К.В. 58 000 євро як компенсацію моральної шкоди. Таке стягнення було, на погляд Суду, непропорційним до мети, яка ставилася.

За цих обставин Суд дійшов висновку, що національні органи не надали належних та достатніх підстав для виправдання своїх рішень проти заявників. І ці рішення не відповідали «нагальній суспільній потребі». Тому було порушено ст. 10 Конвенції.